

Таким чином, за часів Античної Греції та Стародавнього Риму у прагненні мати здоров'я застосовувались різні засоби й методи військово-фізичної підготовки дітей. Система виховання була спрямована на відбір найбільш здорових дітей і подальший їх фізичний розвиток відповідно до вимог того часу. Відбувався пошук нових форм організації занять, які б допомагали сформувати відповідне ставлення до свого здоров'я, як до найбільшої цінності та, які згодом відбилися у традиціях дотримання знань із формування культури здоров'я та здорового способу життя в наступних поколіннях.

ВИСНОВКИ. Проведений історико-педагогічний аналіз свідчить про те, що зародження оздоровчих ідей в усіх сферах діяльності людини відбулося з появою людського суспільства, сутність яких змінювалася на різних історичних етапах існування, розвитку та світогляду людини.

ПОДАЛЬШІ ДОСЛІДЖЕННЯ планується провести у визначенні основних здоровотворних ідей діячів та мислителів епохи Відродження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аристотель. Політика / Аристотель. – К.: Основи, 2000. – 239 с.
2. Єрмакова Т.С. Особливості формування здорового способу життя школярів: історичний аспект / Т.С. Єрмакова. – 2008. – № 8. – С. 60-63.
3. Законы 12 таблиц: [Електронний ресурс] // Хрестоматия по истории древнего Рима. – 1962; под ред. проф. С. Л. Утченко. – Режим доступу: <http://ancientrome.ru/gosudar/12.html>
4. История сурдопедагогика: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://i-folders.ru/surd/2.html>
5. Коджаспиров Ю.Г. Физическая культура раннего христианства / Ю.Г. Коджаспиров // Теория и практика физической культуры. – 1999. - №2. – С. 11-16.
6. Ксенофонт. Воспоминания о Сократе / Ксенофонт. – СПб., 1887. – Т. II. – С. 25–26.
7. Лабский В.М. Физическая культура и спорт в цивилизациях и эпохах / В.М. Лабский, А.И. Любнев, А.В. Юшко. – Х., 2005. – 180 с.
8. Марру А.И. История воспитания в античности (Греция) / А.И. Марру. М.: Греко-латинский кабинет Ю.А. Шичалина, 1998. – 425 с.
9. Платон. Держава / Платон. – К.: Основа, 2000. – 355 с.
10. Столбов В.В. История физической культуры и спорта / В.В. Столбов. – М., 1975. – 263 с.
11. Філь С.М. Історія фізичної культури / С.М. Філь, О.М. Худолій, Г.В. Малка. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
12. Шахненко В.І. Формування здоров'я у дітей і підлітків в історії вітчизняної педагогіки з найдавніших часів до ХХ століття / В.І. Шахненко. – 2008. - №7. - С. 150-157.
13. Энциклопедия Олимпийского спорта в пяти томах / [Под ред. В.Н. Платонова]. – Т.1. – К.: Олимпийская литература, 2002. – 496 с.

Жигadlo Г.Б.

Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНИХ ІГОР

В статті висвітлено нові технології навчального процесу до організації зі спортивних ігор, використання різноманітних засобів діяльності студентів, які забезпечують систематизацію теоретичних знань і формують у майбутніх учителів фізичної культури уміння використовувати набуті знання в практичній діяльності.

Ключові слова: *вчитель, спортивні ігри, урок, кредитно-трансферна система навчання, студент.*

Жигadlo Г.Б. Теоретические и методические аспекты формирования знаний будущих учителей физической культуры к организации спортивных игр.

В статье освещены новые технологии учебного процесса к организации спортивных игр, использование разнообразных способов деятельности студентов, которые обеспечивают систематизацию теоретических знаний и формируют в будущих учителей физической культуры умение использовать приобретенные знания в практической деятельности.

Ключевые слова: *учитель, спортивные игры, урок, кредитно-трансферная система обучения, студент.*

Zhigadlo G. Theoretical and methodological aspects of the formation of knowledge of future teachers of physical training for the organization of sports games. The article highlights the new technologies of the educational process to the organization of sports games, using a variety of modes of activity of students, which provide theoretical

knowledge and systematization in the form of future teachers of physical culture the ability to use the acquired knowledge in practice. Professional preparation of students requires a clear orientation on a model, which must not only answer the necessities of school but also led them. It is thus necessary to foresee preparation of future teachers as compete and professional ready to work after graduating from the university. Readiness to future professional activity foresees forming of pedagogical thought, which is based on the system of theoretical knowledges and appears in ability to use these knowledges, operate by them in practical work. Re-erecting of maintenance sporting pedagogical disciplines, introductions of new technologies of educational process, use of various facilities of activation of mental distance of students, must be instrumental in systematization of theoretical knowledges. Today the basic anxiety of teachers is become by forming for the students of ability to use the purchased knowledges in the future teaching activity

Key words: teacher, sports games, lesson, credit-transfer system of training, student.

Метою даного дослідження є обґрунтування і наповнення конкретним змістом теоретичного положення, що професійна діяльність фахівців задає зміст і форми відповідної навчальної діяльності студентів, визначає шляхи формування дієвих знань.

Постановка проблеми. На сучасному етапі освоєння педагогічної професії студент факультету фізичного виховання повинен приступати до практичної діяльності достатньо зрілим, з незалежним рівнем педагогічної готовності і педагогічної майстерності, педагогічної культури. Професійна підготовка студентів вимагає чіткої орієнтації на модель, яка повинна не тільки відповідати потребам школи, але й випереджати їх. При цьому необхідно передбачити підготовку майбутніх вчителів як компетентних, професійно готових до праці після завершення вищого навчального закладу.

Державна національна програма „Освіта” (Україна XXI століття) визначає стратегічні завдання реформування змісту освіти, пошук нових підходів до структурування знань як засобу цілісного розуміння та пізнання світу. Визначальною рисою сучасних світових процесів в галузі освіти є теоретичне обґрунтування, розробка і провадження новітніх технологій навчання, серед яких найбільш ефективними і перспективними вважаються: навчання у співробітництві, метод проектів, різномірне навчання, застосування комп'ютерних телекомунікацій і залучення глобальної мережі Інтернет [6]. Сказане зумовлює необхідність докорінної перебудови процесу підготовки вчителів. До вчителя в суспільстві завжди ставились і ставляться різнобічні високі вимоги, хочеться, щоб вчитель прекрасно володів своїм предметом, міг навчати і виховувати всіх не залежно від індивідуальних даних.

Професійно-педагогічна діяльність вчителя - творча, бо вихованці та їх колективи різні, мають неоднакові інтереси, здібності, рівень знань і умінь, вихованість. Тому вимоги вчителя ставляться як до творчої особистості, що постійно самоудосконалюється.

Життя ставить перед вищими навчальними закладами завдання: підготувати вчителів високого ґатунку. Навчально-виховний процес повинен забезпечити результативну, успішну навчальну діяльність студентів, підготувати їх до майбутньої професійної діяльності.

Організація дослідження. В підручниках з педагогіки вищої школи А.М. Алексюка [1], М.В. Буланової-Топоркової [2], О.Г. Мороза, О.С. Падалки, В.І. Юрченка [11] та інших висловлюється думка про те, що професійна діяльність фахівців задає зміст і форми відповідної навчальної діяльності студентів. Проте проектування професійної діяльності та навчальний процес вимагає визначення основних параметрів і характеристик, за якими необхідно організувати навчальну діяльність студентів. Процес навчання необхідно розглядати як формування навчальної діяльності тих, хто навчається. В.О. Магін зазначає, що провідними напрямками розвитку вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту в контексті ідей сучасної парадигми освіти є: створення умов для практичної реалізації основної мети вищої педагогічної освіти в галузі фізичної культури та спорту – підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі фізичної культури і спорту, компетентних і мобільних у своїй сфері діяльності, готових до постійного професійного зростання, конкурентоспроможних на ринку праці; удосконалення змісту вищої педагогічної освіти галузі фізичної культури і спорту, який повинен відображати нові вимоги до майбутніх учителів фізичної культури; розробка та апробація інноваційних технологій фізичної культури і включення найбільш ефективних у зміст як вищої, так і загальної середньої та середньо-спеціальної освіти в галузі фізичної культури і спорту; здійснення постійної взаємодії з органами управління освітою, охороною здоров'я, фізичною культурою і спортом, загальноосвітніми установами, освітніми закладами фізичної культури і спорту з метою вироблення єдиної стратегії щодо практичної реалізації ідей нової освітньої парадигми в освітню практику, і в першу чергу, ефективних інноваційних технологій; розробка, апробація та реалізація інноваційних форм і методів організації позакласної та позашкільної оздоровчо-виховної роботи майбутніх учителів фізичної

культури. В.І. Лях, стверджує, що необхідна докорінна перебудова підготовки вчителя фізичної культури у вищих навчальних закладах за рахунок підвищення питомої ваги психологічних і педагогічних дисциплін у загальній програмі підготовки вчителів шляхом оволодіння студентами системою ідей і методів у вирішенні різноманітних психолого-педагогічних завдань, що дають змогу розвинути у них професійно важливі особистісні якості (уміння висловити свої переживання та прагнення, здатність розуміти інших людей, поважати їх індивідуальність, спостережливість, чуйність тощо) [4, с. 7–8]. Перебудова навчального процесу у ВНЗ потребує переходу від пасивних, головним чином лекційних, до активних групових та індивідуальних форм роботи, самостійної пошукової діяльності студентів, що дає можливість здійснювати підготовку вчителя з вираженою індивідуальністю, здатного організувати діяльність учнів у різних умовах [4, с. 7–8]. Автор зазначає, що необхідно уточнити зміст спеціальних, суспільних і гуманітарних дисциплін та їх співвідношення між собою з позиції гуманізації школи, диференціації та індивідуалізації в навчанні й вихованні [4, с. 8]. О.Є. Олексик стверджує, що основними напрямками вдосконалення загально педагогічної підготовки вважаються: зміна принципів підготовки вчителя (особистісна зорієнтованість навчального процесу, сумісна творча співпраця викладача і студента, розкриття перспективи підготовки та самопідготовки), удосконалення структури (з метою забезпечення єдності, систематичності, неперервності професійного становлення); удосконалення змісту педагогічних дисциплін; удосконалення систем управління; упровадження в навчальний процес різноманітних методів, прийомів і засобів навчання (різних видів самостійної роботи, систем дослідницьких завдань теоретичного і практичного характеру, розв'язання педагогічних ситуацій, використання педагогічних ігор, аналіз педагогічного досвіду тощо); індивідуалізація навчального процесу [12, с. 7]. Л.П. Грибкова наголошує, що підвищення якості підготовки сучасних фахівців у галузі фізичної культури та спорту можливе за таких умов, як: науково обґрунтована побудова освітнього процесу та його змісту у вищому навчальному закладі, орієнтованого на підготовку висококомпетентнісних випускників; розробка критеріїв оцінки основних компетенцій фахівців у галузі фізичної культури та спорту; широке використання інтерактивних методів і сучасних технологій навчання [5, с. 32]. С.П. Щерба вважає, що успіх підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту залежить від багатьох факторів, зокрема від удосконалення методик формування наукових понять. У теорії пізнання поняття трактується як одна із вищих форм мислення, а також існування людських знань. Як провідні форми пізнання поняття утворюють логічний каркас будь-яких наукових систем і теорій, у тому числі теорії і методики фізичного виховання [14]. Вчитель фізичної культури використовує в своєму мисленні наукові знання для вирішення тих складних завдань, які виникають в конкретних ситуаціях його діяльності. Знання - необхідна умова для вміння здійснювати діяльність.

Р. П. Карпюк зауважує, що "інтеграція вітчизняної освітньої системи у світовий освітнянський простір, підготовка фахівців відповідно до вимог міжнародних стандартів зумовлюють необхідність суттєвого удосконалення та трансформації процесу формування фахівців різних напрямків. Передусім це стосується закладів вищої освіти соціально-гуманітарного спрямування, які готують майбутніх фахівців з фізичного та адаптивно-фізичного виховання" [9, с.79]. Л.В. Кондрашова вважає, що підготовка студента вищого педагогічного навчального закладу до майбутньої професійної діяльності передбачає формування відповідного світогляду, який ґрунтується на системі теоретичних знань і виявляється в здатності використовувати ці знання, оперувати ними в практичній діяльності [10]. Знання, якими володіє вчитель, - це не просто інформація, пасивно зберігається в його пам'яті, а знаряддя регуляції практичної діяльності, засіб для прийняття рішень у конкретних ситуаціях. Знання спрямовують та організують дії фахівця, дозволяють оцінювати результативність виконаної роботи. Проблема ефективності професійної підготовки студентів до майбутньої діяльності у сучасних умовах, на думку Л. Безкоровайної, "зумовлена необхідністю подолання суперечностей, які виникають між вимогами інформаційного суспільства до професійної підготовки майбутніх фахівців і їх кваліфікацією відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня; змістом професійно-орієнтованих дисциплін і педагогічними технологіями реалізації цього змісту; орієнтацією на нові моделі навчально-виховного процесу у вищій школі та традиційною підготовкою фахівця" [3, с. 12].

Л. Завацька, Ж. Сотник і В. Ковальський наголошують, що тільки "педагогічно доцільна організація навчально-виховного процесу дає можливість студентам опановувати комплекс професійних знань і вмінь на рівні сучасних вимог: пов'язати процес фізичного виховання з профілактикою, корекцією і реабілітацією фізичного стану та фізичного розвитку; використовувати спеціально організовану рухову активність для позбавлення від шкідливих звичок, упровадження

здорового способу життя; забезпечувати оптимальні умови для нормального вікового розвитку дітей, підлітків, молоді; зміцнювати їх здоров'я, підвищувати розумову й фізичну працездатність, забезпечувати активне довголіття та продовження тривалості життя" [8, с. 139]. Як вважає В. І. Наумчук, "процес становлення студента як фахівця складається із декількох етапів: усвідомлення соціальної значущості праці педагога, сприйняття вимог педагогічної професії, свідоме пред'явлення цих вимог до себе, самовиховання необхідних властивостей і якостей, які моделюють особистість вчителя, реалізація настанов на творче оволодіння обраною професією. Ці етапи професійного становлення майбутнього вчителя складають основу професійно-педагогічного виховання у вузі" [12, с. 37-38]. Проведений аналіз наукової, науково-методичної літератури і досвід викладання спортивно-педагогічних дисциплін викладачами кафедри спортивних ігор та гімнастики Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського засвідчує, що дуже актуальним є перехід від інформаційно-повідомлюючого і пояснювально-ілюстративного навчання до проблемно-продуктивного навчання. Суть такого навчання полягає не тільки у передачі і засвоєнні готових знань, вмінні їх відтворити і виконувати практичні роботи за зразком, а і включає розгляд проблемних ситуацій, їх зняття і розв'язування, оволодіння досвідом пізнання та вивчення ситуацій, продуктивну працю. Головним стає не повідомлення майбутнім фахівцям готових висновків і рецептів, а необхідність розкривати перед студентами шляхи вирішення проблем що виникають у практиці навчально-виховної роботи, і тим самим підготувати майбутніх педагогів до їх творчого розв'язання. Об'єктом аналізу студента в даному випадку виступають практичні ситуації, а сам він ставиться у позицію дослідника, який має відшукати засоби аналізу певної ситуації, визначити критерії та показники її оцінки, оптимальний спосіб дій. Така організація навчального процесу забезпечує практичне використання здобутих знань, прискорює процес адаптації майбутніх вчителів до роботи безпосередньо в школі; вимагає докорінної перебудови змістовної сторони лекційних, семінарських й практичних занять. Перебудова навчально-виховного процесу у вищій школі повинна забезпечити наповнення форм навчальної роботи контекстом майбутньої професійно-педагогічної діяльності студентів, до організації спортивних ігор. Л. Євсєєв та В. Митурич вважають, що навчання традиційно розглядають перш за все як передачу знань. І завершають навчання контролем знань. Перевірити результати навчання необхідно на тих видах діяльності, в яких знання повинні проявитися в навчально-виховному процесі у школі. Якщо не можливо відтворити цю діяльність, то її потрібно змодельовувати. Проблемні ситуативні задачі, ділові ігри повинні моделювати суттєві сторони реальної діяльності вчителя фізичної культури. Знання виявляються, якщо вони включені в певну діяльність. Перевіряти необхідно вміння здійснювати ту або іншу діяльність і на підставі результату робити висновки про знання. Вміння - це знання, що проявляються в певній діяльності. [7]

Вчителю фізичної культури знання до організації спортивних ігор потрібні для того, щоб проявитися в такій діяльності; вміти розповісти аналіз техніки вправи, вміти виконати зразковий показ вправ, вміти зробити висновки, вміти швидко знайти необхідну інформацію, вміти провести урок, вміти провести навчально-тренувальне заняття та інше. Заради формування цих умінь студент навчається. Ось чому при контролі знань студентів необхідно створювати і моделювати ці види діяльності. Особливого звучання набули ці питання за кредитно-трансферною системою організації навчального процесу. Нам необхідно провести ґрунтовний аналіз змісту кожної навчальної дисципліни, виділити в ній основні поняття, здійснити добір та групування відповідного матеріалу. Дуже важливим є усунення дублювання навчальних відомостей у суміжних дисциплінах. Головним результатом такої роботи стане утворення самостійної структурної одиниці, укрупненого блоку навчального матеріалу. Сукупність таких блоків охоплює весь основний зміст програми. В умовах кредитно-трансферної організації навчального процесу, підвищення ролі і значення самостійної роботи студентів (50% годин відведених на вивчення спортивно-педагогічних дисциплін виноситься на самостійну роботу студентів), скорочення аудиторного навантаження на студента докорінно змінюється і роль педагога в системі освіти. Якщо раніше викладач, в основному, виконував функцію накопичувача і розповсюджувача наукової інформації, то тепер його основні завдання - керувати пізнавальною активністю студентів і контролювати її результати. Самостійна робота студентів у поза аудиторний час передбачає удосконалення знань набутих під час лекцій, здобування вмінь використовувати ці знання в практичній навчальній та професійній діяльності.

Важливого значення набуває постійний контроль за самостійною роботою студента. Його слід проводити по кожному з укрупнених блоків. Це не тільки дає можливість вчасно побачити прогалини у знаннях юнаків і дівчат, а і сприятиме їхній самоорганізації, привчатиме до систематичної самостійної праці. На стимулювання самостійної роботи повинні бути спрямовані характер і зміст поточного,

проміжного та підсумкового (екзамен, залік) контролю знань студентів. Усі ці види контролю мають спрямовуватися не на відтворення змісту лекцій або тексту і підручників, як це ще не рідко має місце, а на перевірку глибини засвоєння навчального матеріалу. Засоби контролю повинні виявити вміння студентів творчо застосовувати набуті знання у процесі розв'язання проблемних завдань, під час аналізу педагогічних ситуацій. На результативність самостійної роботи студентів значно впливатиме педагогічний контроль. В кредитно-трансферній організації навчального процесу оцінювання знань буде забезпечувати діагностичну, навчальну, організуючу та виховну функції. Результати контролю дозволять викладачу організувати самостійну роботу кожного студента та скорегувати викладання навчальної дисципліни, а отриманий рейтинг дозволить студентам прогнозувати свою наступну роботу з метою його підвищення, оскільки сумарний рейтинг безпосередньо впливає на підсумкову оцінку.

Кредитно-трансферна система навчального процесу вимагає узгодженої роботи викладача і студента протягом усього періоду вивчення дисципліни. Якщо студент не працює систематично, широко не обізнаний з новою літературою, то в майбутній професійній діяльності не зуміє актуалізувати певні знання, дібрати відомості необхідні для розв'язання поставлених життям питань.

ВИСНОВКИ. Готовність до майбутньої професійної діяльності передбачає формування педагогічного мислення, яке базується на системі теоретичних знань і виявляється в здатності використовувати ці знання, оперувати ними у практичній діяльності.

Перебудова змісту спортивно-педагогічних дисциплін, впровадження нових технологій навчального процесу, використання різноманітних засобів активізації розумової дальності студентів повинні сприяти систематизації теоретичних знань. Сьогодні основною турботою викладачів стає формування у студентів уміння використовувати набуті знання у своїй майбутній вчительській діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України, Історія. Теорія. - К: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Буланова-Топоркова М.В. Педагогіка и психология высшей школы: Учебное пособие. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2002. – 544 с.
3. Безкорвайна Л. Визначення мотивації до управлінської діяльності студентів факультету фізичного виховання та спорту / Л. Безкорвайна // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2006. – № 4. – С. 24-35.
4. В.И. Лях, Г.Б. Мейксон, Л.Б. Кофман // Теория и практика физической культуры. – 1996. – № 1. – С. 5–10.
5. Грибкова Л.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю /В.П. Андрущенко. – (2-ге вид.). – К.: Знання України, 2008. – 819 с.
6. Державна національна програма „Освіта”: Україна XXI століття. – К.: Райдуга, 1994. – 62 с.
7. Євсєєв В.Л., Митурич В. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. /Збірник наукових праць. – Вінниця, 2006. – 559 ст.
8. Завацька Л. Особливості професійної підготовки фахівців фізичної реабілітації та фізичного виховання на факультеті здоров'я, фізичної культури і спорту міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука / Л. Завацька, Ж. Сотник, В. Ковальський // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. праць. – Луцьк, 2005. – С. 139-142.
9. Карпюк Р. П. Формування педагогічної позиції майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання у процесі фахової підготовки / Р. П. Карпюк // Педагогічний процес : теорія і практика : зб. наукових праць. – К. : Інтертехнодрук, 2007. – Вип. 3. – С. 79-90.
10. Кондрашова Л.В. Формування професійного світогляду студентів педагогічного вузу в процесі їхньої педагогічної підготовки // Проблеми вищої школи. – К.: Вища школа, 1994. – Вип.80. – С.6-11.
11. Мороз О. Г., Падалка О. С, Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи. – К.: НПУ, 2003. – 267 с.
12. Наумчук В. І. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор: дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / В. І. Наумчук. – Тернопіль, 2002. – 168 с.
13. Олексик О.Є. Активізація пізнавальної діяльності студентів у процесі загально педагогічної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорії та методики професійної освіти. – К., 2005. – 22 с.
14. Щерба С.П., Тофтул М.Г. Філософія: короткий виклад. – Навч. посібник. –К: «Кондор», 2003. - 352 с.